

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วงจรของมัน เห็นไหม ๘ คำ ๑๕ คำ เพื่อจะให้ประชาชนชาวพุทธ เราได้ผ่อนคลาย ผ่อนคลายเพื่อหาจุดยืน ความเครียดถ้ามันเครียดตลอดไปมันก็ไม่ไหว ดู น้ำลิ เขายังต้องผ่อนให้แรงดันของน้ำมันผ่อนออกไป ถ้าไปกักเก็บไว้มากมันจะกัดเซาะ พังหมด มันก็ต้องผ่อนออกไป กิเลสก็เหมือนกัน ลองได้อัดไว้ในหัวใจ มันจะเครียด มัน จะหมักหมมในหัวใจ

ในวันพระวันเจ้ามีไว้ให้เราทำบุญกุศล แต่เราไม่มองกันตรงนั้น โลกเรามองแต่ วัตถุ มองวัตถุว่าทำไมเราต้องไปวัด เสียเวลาทำมาหากิน เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ถ้ามีโอกาส เราก็มองไปวัด แต่ถ้าไม่มีโอกาส ในยามจำเป็นเห็นไหมเราก็ต้องบริหารจัดการของเรา

คุณ วิเวกาวานา “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้ามีศีล ศีลคือความปกติของใจ ความคิดก็ เหมือนเหรียญมันมี ๒ ด้าน มันอยู่ที่เหรียญเดียวกัน ความคิดดีและคิดชั่ว ถ้าความคิดเรา ไม่ทำแต่ความดี เราไม่คิดแต่สิ่งที่ดี เราก็ต้องคิดชั่วเป็นธรรมดา เหรียญมี ๒ ด้าน ด้าน หนึ่งดีด้านหนึ่งชั่ว

นี่เหมือนกัน ถ้าเรามีศีล คือมีความปกติของใจ อย่งไรก็ให้มันกลางๆ ไว้ก่อน ให้ กลับมายังที่ตั้งก่อน ถ้ามันทุศีล ศีลต่าง ศีลพร้อย ศีลขาด ศีลทะลุ เห็นไหม ศีลมันก็มี หลากหลาย ถ้าศีลขาดคือเรามีความผิดพลาดมันก็ขาดไป แต่ถ้าศีลมันต่างมันพร้อยเราก็ แก้ไขของเราแล้วทำให้เราปกติขึ้นมาให้ได้

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าศีลมันไม่ปกติ เราจะทำอะไรผิดปกติ พอทำไปมันยัง ออกไปไกล เรามองข้ามศีลกัน เวลาอยู่ป่าอยู่เขานี้ศีลสำคัญมาก เพราะอะไร เวลาเราออก ธุรงค์ เห็นไหม ศีลจะทำให้เราเผชิญกับทุกๆ อย่างได้เลย เพราะศีลจะรักษาเรา ศีลจะ คุ้มครองเรา

ถ้ามีศีลเป็นความปกติของใจ จะทำให้เรามีอยู่มีกิน เพราะเราจะไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ถ้ามีศีลเป็นความปกติของใจ ใจมันจะอบอุ่นแล้วมันจะไม่กลัวสิ่งใดเลย แล้วถ้าเราทำผิดพลาด พอเราทำผิดนิวรณ์ธรรมมันก็เกิด แล้วมันก็อยู่ในหัวใจของเรา พอเราจะทำอะไรมันก็หวั่นไหวไปหมด เราหวั่นไหวเอง เราคลอนแคลนเอง แต่ถ้าเรามั่นใจของเราว่าเราทำไปด้วยความบริสุทธิ์ด้วยความถูกต้องของเรา เราก็มั่นใจมั่นคง นี่ละความเพียรชอบ

ถ้าความเพียรไม่ชอบ พอเริ่มต้นทำงาน สิ่งที่ตอบสนองมา มันก็เป็นมิถิลา เป็นความผิดพลาดทั้งหมดเลย แต่ถ้าเป็นสิ่งที่มันชอบ เห็นไหม ความชอบธรรม แต่ความชอบธรรมนั้นมันทำได้ถึงที่สุดหรือยังไม่ถึงที่สุด หลวงตาท่านพูด เวลาประพฤติปฏิบัติแล้วมันละเอียดเข้าไป สิ่งที่ดีเครื่อง เห็นไหม มันก็เป็นวิธีการอันหนึ่ง แต่การถือเครื่องการยึดอันนั้นไว้ ถ้าผ่านไปแล้วมันก็เป็นบ้ำอันหนึ่ง ทิฐิมานะเป็นบ้ำอันหนึ่ง

“สัมมาทิฐิ” เราต้องมีทิฐิที่ถูกต้อง มีจุดยืนของเรา แต่ถ้าทิฐิมันขวางอยู่ มันก็จะไม่ละเอียดลึกลงไป ถ้ามันจะลงรายละเอียดลึกลงไป ทิฐินั้นมันต้องถอนกลับมา คุณติ เวลาโมฆราช “เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอรรถานุทิฐิ” ความเห็นนั้นถูกต้อง เห็นว่าว่าง แต่จะต้องกลับมาถอนความว่างอันนั้น มันต้องอาศัยสัมมาทิฐิเป็นเครื่องดำเนินไป

อรหัตตมรรค อรหัตตผล เห็นไหม สิ่งที่เป็นอรหัตตมรรค ก็คือ “สัพเพ ชัมมาอนัตตา” สิ่งที่เป็นมรรคญาณ สิ่งที่เป็นการกระทำของมัน สัมปยุตเข้าไป วิปยุตกลายเป็น ออก อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อรหัตตผลไม่ใช่ นิพพาน อรหัตตผล ผลของมันคือสิ่งที่เรายังอธิบายได้ มันเป็นกิริยาเป็นการกระทำของมันเห็นไหม พอการกระทำมันถึงที่สุดแล้ว ผลของมันต่างหาก มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นิพพานอันนั้นพ้นออกจากสมมุติบัญญัติทั้งหมด พูดถึงไม่ได้เลย เพราะถ้าใครยังพูดบอกวิธีการนั้นได้มันก็คือสมมุติหมด คือสมมุติบัญญัติขึ้นมา เพราะถ้าสมมุติบัญญัติมันก็ไม่ใช่วิมุตติ เพราะวิมุตติมันพ้นจากสิ่งต่างๆ ไปทั้งหมดแล้ว

สิ่งที่เกิดขึ้นมามันมาจากไหนละ มันมาจากทาน ศีล ภาวนา มันมาจากการทำทานก่อน ทำทานคือสร้างบารมี สร้างสมบุญญาธิการ สร้างสิ่งที่เราแสวงหาเราต้องการ ถ้าเรา

ไม่สร้าง เราไม่ต้องการสิ่งใดเลย เห็นไหม ผลของวิญญูะ คนเกิดมานี้เป็นผลของวิญญูะ เหมือนสวะในน้ำที่น้ำมันพัดไป ผลของวิญญูะมันก็พัดไปตลอด

สิ่งที่เป็นผลของวิญญูะ แต่ถ้ามันทำสิ่งที่เป็นคุณงามความดี มันก็ทวนกระแส ชีวิตมนุษย์ก็เหมือนสวะที่มันยังลอยไปในกามโถมะ มันพัดไปเราก็ทำตามมัน

การเกิดเป็นสวะมาจากไหน คุณติ พวกหญาพวกวัชพืชมันเกิดมาจากไหน มันโดน น้ำกัดเซาะแล้วมันก็ไหลไปตามกระแสน้ำใ้ใหม่ คุณติ วัชพืชมันเกิดจากดินหรือเกิดจาก สิ่งต่างๆ พอเกิดขึ้นมาแล้วมันก็โดนน้ำพัดไป

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ ถ้าเราทำสิ่งที่ดีก็จะเป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้า เราทำชั่วก็จะให้ผลเป็นความชั่ว สิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาเห็นใหม่เพราะเราทำแต่คุณงามความดี ผลของการเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติเป็นอริยทรัพย์ แต่ถ้าเราเอาไปใช้ในทางบาป อกุศล เห็นไหม สวะที่มันไหลไปตามน้ำ มันไม่มีค่าอะไรเลย แต่ถ้ามันทวนกระแสละ อย่างที่เราทำคุณงามความดีกัน มาวัดมาว่า “ทาน สีล ภาวนา” โลกเขาจะมองว่าเป็นการ เสียหาย เป็นการเสียสละ เป็นการเสียเปรียบ

แต่ถ้ามองเป็นบุญกุศล เราให้เขา คือเราสร้างบุญญาธิการ แม้แต่การให้ทางกัน เวลาเราเดินสวนทางกันบนทางที่คับแคบ แล้วเราหลีกเลี่ยงกัน อันนั้นก็บุญแล้ว แค่ว่า ให้ทางเขาเราให้ความสะดวกกับเขา บุญก็เกิดแล้ว บุญเกิดจากผู้ทีฉลาด มีการเสียสละ มีการให้โอกาสเขา ให้ความสุขให้ความสะดวกกับเขา แต่ถ้ามองแบบกิเลส เห็นไหม มัน เสียศักดิ์ศรี มันทำไม่ได้ เราจะต้องเอารัดเอาเปรียบเขา นี่ไงเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แต่ก็ทำแต่สิ่งที่เบียดเบียน แล้วมันจะสร้างบุญญาธิการ แล้วมันจะเป็นบารมีธรรมได้ อย่างไร

ถ้าบารมีธรรม เห็นไหม เราเสียสละแล้วเราเห็นเขามีความสุข คุณติ คุณจิตใจที่อ่อน นุ่ม จิตใจที่ควรแก่การงาน มันแค่เห็นสิ่งที่ไร้เดียงสา เห็นธรรมชาติ มันก็รื่นรมย์มี ความสุขของมัน มันเป็นสังขธรรม เหมือนดอกไม้แรกผลิ เหมือนกับดอกหญ้า เหมือนกับ ใบไม้อ่อนที่มันแตกขึ้นมา ชีวิตใหม่มันเป็นสังขธรรม มันมีเหตุมีผลมันมีปัจจัยขึ้นมา มัน ถึงจะเป็นไปได้ ใจเราก็เหมือนกัน ถ้าใจเราดี เราไปเห็นแค่นี้เราก็มีความสุขแล้ว ไม่ต้อง

ไปเห็นแก้วแหวนเงินทอง เราเห็นแค่ชีวิตใหม่ เราเห็นโลกเขามีความสุขจากการที่เราเสียสละ นี่ใจที่ควรแก่การงาน

มีทานแล้วมีศีลเป็นความปกติของใจ ดอกไม้ที่เป็นพิษ ถ้าสัตว์มันกินเข้าไปมันก็จะตาย ดอกไม้ที่เป็นพิษ ใบไม้ที่มีสารพิษ เห็ดมีพิษที่กินแล้วตาย แต่เห็ดที่เป็นประโยชน์ ใบไม้ที่มีประโยชน์ มนุษย์ก็จะเอามาเป็นอาหาร เห็นไหม มีศีลกับทุศีล โภคสมบัติเกิดเป็นมนุษย์แล้วทำดีทำชั่ว นี่ใจศีลเป็นความปกติของใจ เหมือนใบไม้ที่เป็นอาหาร ไม่เป็นพิษ เรากินเข้าไปมันก็จะประโยชน์กับเรา ความคิดของเราที่เกิดขึ้นมาเป็นโลกียธรรม “กุศล – อกุศล” ถ้าเป็นบาปอกุศล มันจะไปกว้านสิ่งต่างๆ เข้ามาทับถมใจของตนเอง

แต่ถ้าเป็นคุณงามความดีของเรา เห็นไหม ผู้ประเสริฐ คือประเสริฐที่นี้ ประเสริฐในหัวใจของเรา ถ้าใจเราทำสิ่งที่ประเสริฐขึ้นมาเราจะมีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราจะมีจุดยืนของเรา เราจะไม่ไปตามกระแสโลก เพราะกระแสโลกมันจะพัดไป

คนเราที่เกิดมา ร่างกายมันเป็นโลก ร่างกายประกอบด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ มันเกิดจากกรรม เกิดจากสาขบุญสาขกรรมของพ่อแม่ เกิดจากไขขงมารดาปฏิสนธิในครรภ์ แล้วเกิดมาเป็นเรา แล้วเราก็อาศัยดินอาศัยอาหารที่กินเข้าไป สุดท้ายแล้วเราก็ต้องทิ้งร่างนี้ไว้ แต่ในชีวิตหนึ่ง สิ่งที่เกิดผลึกในใจ สิ่งที่ได้ทำดีทำชั่วมาในหัวใจ อันนี้สำคัญ

เวลาเราทำขึ้นมา จิตที่ควรแก่การงานมันเห็นประโยชน์ มันทำได้ มันเสียสละได้ แต่ถ้าจิตที่ไม่เห็นประโยชน์ มันเสียสละไม่ได้ มันต้องยึดเข้ามาเป็นของของมัน สุดท้ายแล้วมันก็ไม่มื่ออะไรเป็นของของเราเลย ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาตายไปแล้วคูลี เวลาไฟไหม้บ้าน เราจะต้องขนสมบัติออกจากเรือน แล้วสมบัตินั้นก็จะเป็นของเรา แต่ถ้าเราไม่ได้ขนสมบัติออกจากเรือน ไฟก็ไหม้บ้านไปหมดเลย

ชีวิตนี้กาลเวลามันกินเรา มันไหม้เราตลอดเวลา แล้วเราก็ตายไป จิตก็ออกจากร่างนี้ไป ไฟไหม้บ้านไหม้เรือนนี้ จิตคือพลังงานที่เผาผลาญร่างกาย ร่างกายเราก็เสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา แล้วคุณงามความดีที่เราได้ขนออกไปไหม เราได้เสียสละไหม ถ้าเราได้เสียสละสิ่งต่างๆ ก็เหมือนกับเราได้ขนสมบัติออกไป ใจเป็นผู้เสียสละ ใจเป็นผู้รับรู้ เห็นไหม

เราทำบุญในปัจจุบันนี้ เราก็ทำบุญเพื่อเราเอง เราทำคุณงามความดีเพื่อเราเอง เราเกิดเราตายเรารู้อย่างที่เราทำสิ่งใดอยู่ แต่ถ้าเป็นเรื่องศาสนธรรม จะบอกว่า ทำบุญแล้วให้อุทิศส่วนกุศลไป เราเห็นคนทุกข์คนยากเราอยากให้เขา เวลาคนนอนหลับ เราป้อนอาหารเขายังกินไม่ได้เลย สิ่งที่เราจะให้เขา แต่เขาก็ไม่รับหรือ ตอนเขามีชีวิตอยู่เราบอกให้เขาเสียสละให้เราทำคุณงามความดีของเขา เขาก็บอกว่า เขาเสียเปรียบ เขาทำไม่ได้ แต่เวลาตายไป เห็นไหม อาหารมันคนละชนิดกัน

อาหารที่เรากินอยู่ในปัจจุบันนี้คืออาหารคำข้าวที่เราเจือจางกันไว้ แต่เวลาตายไปแล้วเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เห็นไหม สมบัติของเราที่เราสร้างมา อาหารนี้เป็นทิพย์ เวลาตายไปเกิดเป็นผี เป็นเปรต หรือเป็นอะไรต่างๆ มันหิวมันโหยแต่ไม่เคยตาย มันจะต้องการส่วนบุญจากญาติโกโหติกาที่ทำบุญแล้วอุทิศส่วนกุศลมาให้ ยิ่งวันพระวันเข้า วันเขาปล่อยมา แล้วถ้าญาติไม่ได้ทำให้ ไม่อุทิศส่วนกุศลไปให้ ญาติเราก็ทุกข์ยาก เราต้องรอเขา เขาจะทำให้หรือไม่ทำให้เรา เราก็ไม่รู้ แต่ถ้าเราทำบุญกุศลของเรา เราสร้างของเรา ใครจะทำให้เราหรือไม่ทำให้เราไม่สำคัญ เพราะเรามีสมบัติติดตัวเรามา เรามีเสบียงเรามีอาหารติดตัวเรามา เราทำของเราแล้ว ที่เขาบอกว่าเป็นผู้เสียเปรียบ เพราะเขาไม่เห็นของเขา

ผู้มีบุญกุศล ถ้าถึงเวลาวิกฤต ส่วนใหญ่มันจะมีบุญกุศลมารองรับ แล้วมันจะผ่านวิกฤตนั้นไปได้ แต่ถ้าผู้ที่ไม่มีบุญกุศล เวลาวิกฤตจะเจ็บช้ำน้ำใจขนาดไหน ทำไม่ทำดีแล้วไม่ได้ดี

ทำดีต้องได้ดี แต่ความดีจะให้ผลขนาดไหน คุณิ เวลาแดดมันออก เห็นไหม ถ้าเราอยู่ในที่ร่ม แดดนั้นจะให้ผลกับเราไหม เวลาแดดออกถ้าใครมีแผงโซลาร์เซลล์เขาจะได้ประโยชน์ของเขา เขาจะเก็บพลังงานนั้นมาใช้ นี่ก็เหมือนกันทำดีกับใคร เรา รู้จักการอยู่กลางแดดไหม เรา รู้จักเก็บพลังงานนั้นไหม เวลาแดดออกเราก็ไม่อยู่กลางแดด เราไปหลบอยู่ในที่ร่ม เราไปหลบในที่ต่างๆ เราไปหลบในถ้ำ ในที่ไม่มีแสงแดด นี่ก็เหมือนกัน การทำดีนั้นเราทำดีกับใคร สังกรรมมันเป็นผลแน่นอนอยู่แล้ว เราทำดีของเรา เราเสียสละของเรา เราพอใจของเรา

สิ่งที่เราเสียสละไปแล้ว ปฏิภาหุ ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งที่มีบริสุทธิ์มันเป็นัจธรรม มันให้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์เลย แต่ถ้าผู้ให้ไม่บริสุทธิ์ คือเราคาดเราหมายอะไรต่างๆ เข้าไป ใหม่ๆ จะเป็นอย่างนี้หมด โดยธรรมชาติของกิเลส มันตระหนี่ถี่เหนียว จึงต้องมีการเสียสละเพื่อเข้าไปต่อสู้กับมัน

การเสียสละวัตถุก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่การเสียสละนี้ก็จะต่อสู้กับจิตใจต่อสู้กับกิเลสของเรา พอมีการต่อสู้กับกิเลส มันก็ได้ฝึกใจให้มีการกระทำ ฝึกใจให้ต่อสู้กับตนเอง ถ้าชนะตนเองแล้วมันก็จะเจือจางเขาได้ มันจะเห็นแก่สังคัม มันจะเผื่อแผ่เขาได้ มันจะมีเมตตา มันจะมีคุณธรรม

พอเรามีเมตตา เราก็จะไม่มีโทสะ พอเรามีเมตตาใช้ใหม่ สิ่งใดเกิดขึ้นมา มันก็เป็นสายบุญสายกรรมกันทั้งนั้น ถ้าเรายอมรับ มันก็ไม่เกิดอคติ ไม่เกิดปฏิกะ ไม่เกิดความไม่พอใจให้อารมณ์ของเราขุ่นมัว แต่ถ้าเราไม่เข้าใจสังกรรมมันก็จะขุ่นมัวไปหมด ไม่พอใจขัดข้องอึดอัดไปหมดเลย แต่ถ้ามันพอใจแล้วนะ มันจะเข้าใจสังกรรม มันเป็นอย่างนี้เอง มันเป็นสายบุญสายกรรม เราทำไว้เองมันก็เลยต้องมีสภาวะแบบนี้ ถ้าเราไม่ทำเอาไว้มันจะไม่มาประสบกับเรา แล้วถ้าเราทำดี ความดีก็จะประสบกับเรา ถ้าเราเคยทำสิ่งที่ไม่ดีไว้ มันก็ต้องมีสิ่งที่ไม่ดีกระทบกระเทือนเรา สิ่งที่ไม่ดีกระทบกระเทือนเรา จำไว้เลยว่ามันเป็นผลของกรรม มันเป็นวิบากจากการกระทำ เราถึงต้องตั้งใจทำแต่สิ่งที่ดีๆ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้นะ “ทำสิ่งใดแล้วเสียใจภายหลัง นั่งร้องไห้ สิ่งนั้นไม่ดีเลย” แต่ถ้าทำสิ่งใดแล้วไม่เสียใจ รื่นเริงอาจหาญมีความสุข เห็นใหม่ แต่กิเลสมันมีอำนาจเหนือใจเรามันทำให้เราทำดีไม่ได้ ถ้าทำสิ่งใดแล้วเสียใจในภายหลัง เราก็ต้องมีสติ อย่าให้ทำไปแล้วมาเสียใจภายหลัง ในปัจจุบันนี้เราก็กักห้ามใจของตัว ถ้ามันอยากทำในสิ่งที่ไม่ดี บังคับมันอย่าทำ แล้วถ้าสิ่งที่ดีๆ เราก็ต้องเหยียบคันเร่ง ทำแต่สิ่งที่ดีๆ ทำเพื่อเรา แล้วเราจะไม่เสียใจภายหลัง

กาลเวลาผ่านไป ทุกคนเวลาผ่านไปก็จะเสียเวลาทุกคนเลย ถ้ารู้อย่างนี้แล้วจะไม่ทำอย่างนี้ แต่เวลาปัจจุบันทำไมเราไม่รู้อย่างนี้ละ ทำไมเราไม่ตั้งสติละ ตั้งสติของเราไว้ แล้วเราฝืนมัน ฝืนกิเลสไว้ ทำแต่สิ่งที่ดีๆ แล้วชีวิตเราจะประสบแต่ความสำเร็จ ชีวิตเราจะมีคุณค่า ชีวิตเรานะเราทำเพื่อเราทั้งนั้น การเสียสละการทำให้คนอื่น แต่มันก็เป็น

ผลของเราทั้งนั้น เพราะมันจะเป็นบารมีธรรม มันเป็นธรรมสังเวช เวลาเห็นเขาทุกข์ยาก แล้วมันสลดสังเวช ถ้าเราทำสิ่งดีๆ แล้วมันก็ย้อนกลับมาที่เรา จะเป็นผลประโยชน์ของเราทั้งหมดเลย

แต่กิเลสมันไม่ยอม กิเลสมันปิดตา มันจะบอกว่าเราเสียๆ แต่ถ้าเป็นธรรมจะบอกว่าเราได้ๆ คือเราได้สังฆธรรม เราได้คุณธรรม แต่เราสละสิ่งที่เป็นวัตถุออกไป เพราะมันเป็นวิธีการฝึกใจ มันต้องมีการเสียสละ มันต้องมีการกระทำ ถ้าไม่มีแล้วเราจะฝึกใจได้อย่างไร นี่ก็วิธีการฝึกที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเด็กๆ สอนเรื่องของทาน สอนพวกเราที่ตามืดบอด แต่ถ้าคนที่ภาวนาไปแล้วมันเห็นผล มันอยากจะทำ มันเห็นผลของมัน เพราะปัจจัยตัดตั้ง รู้จำเพาะตน มันเห็นนะ สันติภูมิจิโก ปัจจัยตัดตั้ง ใจมันรู้เอง ใจเห็นเอง ใจปลดเปลื้องเอง แล้วใจจะพบคุณธรรมเอง เอวัง